

Upprop till stöd för Christopher Gillbergs forskning och kamp för barn med neuropsykiatriskt handikapp

II Som läkare inom barnneurologi, barnhabilitering och barnpsykiatri/neuropsykiatri har vi på olika sätt i våra verksamheter berikats av Christopher Gillbergs massiva kunskande, vetenskapliga kompetens och förmåga att föra ut kunskap inom ämnesområdet utvecklingsneurologi – neuropsykiatri.

I det kliniska arbetet har vi och övriga professioner inom området inspirerats av Gillbergs vetenskapliga publikationer, föreläsningar, kurser, internationella och svenska läroböcker samt populärvetenskapliga litteratur. Genom detta och på andra sätt har också patienter och föräldragrupper fått starkt stöd.

Berörts illa av debatten

Den debatt, som under hösten pågått i medierna och som närmast haft karaktär av personföljelse mot Christopher Gillberg, professor i barn och ungdomspsykiatri vid Göteborgs universitet, har därför berört oss mycket illa.

För merparten av de angrepp, som riktas mot Christopher Gillberg och hans medarbetare står Eva Kärfve, docent i sociologi, och barnläkare Leif Elinder. I boken »Hjärnspöken. DAMP och hotet mot folkhälsan« liksom i tidskrifter och tidningsartiklar misskrediterar Eva Kärfve, utan egen medicinsk vetenskaplig bakgrund inom området, den forskning som professor Gillbergs grupp utfört.

Ledande i Europa

Denna forskning har resulterat i ett stort antal vetenskapliga publikationer och har klassats som ledande i Europa av Medicinska Forskningsrådets internationella expertgrupp, som i en nyutkommen rapport (MFR report 7, 2000) givit sitt utlåtande över barnpsykiatrisk forskning, där man skriver:

»Sweden also has a considerable history in the treatment of child psychiatric disorders but until recently this was largely based on psychotherapeutic rather than scientific principles. The group in Göteborg has pioneered the application of epidemiological and neuropsychiatric methods in child psychiatry in Scandinavia, and its track record over the last 20 years has rendered it one of the most renowned child psychiatry departments in Europe. It is particularly renowned in autism, ADHD, and in eating disorders, and has initiated productive collaborations with other first-rate researchers in other countries. The group has been enterprising in raising funds from other sources. Research into Child

Psychiatry is less well developed at other centres in Sweden.«

Eva Kärfve tackar i sin bok HSFR (Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet) för stöd. Detta stöd har förvånat oss, och vi har genom kontakt med HSFR fått besked att rådet ej aktivt stött Kärfve i detta »projekt«.

Eftersom också barnläkare/skolläkare Leif Elinder fått stort utrymme i massmedierna vill vi klargöra att hans åsikter inte omfattas av oss kliniskt verksamma läkare inom detta kunskapsområde.

Debatt om barns uppväxtvillkor

Det behövs en debatt om barns uppväxtvillkor och om samhällets ibland orimliga krav, men dagens debatt har kantrat till förfång för människor med neuropsykiatriska funktionshinder som nu riskerar att få minskad förståelse och hjälp.

Därför vill vi som kolleger uttala vårt starka stöd för Christopher Gillberg – hans forskning, hans oerhört gedigna kunskaper inom området, hans kliniska kompetens och hans oförtröttliga kamp för barn och ungdomar med dessa svårigheter.

Jan Arvidsson, Jönköping, Ingrid Bjerre, Malmö, Gösta Blennow, Lund, Maria Dahlin, Stockholm, Kerstin

Dahlström, Stockholm, Mats Edin, Kristianstad, Bo Ericsson, Stockholm, Nayla Estetie, Stockholm, Elisabeth Fernell, Stockholm, Peik Gustafsson, Malmö, Bengt Hagberg, Göteborg, Inger Hallström, Norrbotten och Stockholm, Lasse Hellgren, Stockholm, Kirsten Holmberg, Stockholm, Örjan Johansson, Helsingborg, Martin Jägervall, Växjö, Berit Lagerheim, Stockholm, Karin Lanne-skog, Halmstad, Christer Larsson, Skövde, Marita Leijel, Stockholm, Katarina Lindström, Stockholm, Björn Lundberg, Stockholm, Johan Lundgren, Lund, Mikael Lundvall, Halmstad, Karin Naess, Stockholm, Viviann Nordin, Lund, Henrik Pelling, Uppsala, Eva-Karin Persson, Halmstad, Per Sandstedt, Stockholm, Kerstin Sandvall, Ystad, Gunnar Sanner, Karlstad, Ragnar Sidenvall, Hudiksvall, Maria Silverberg, Stockholm, Christina Strömbeck, Stockholm, Harald Sturm, Stockholm, Ylva Ståhl, Stockholm, Håkan Svan, Stockholm, Gunilla Thernlund, Lund, Bernt Tonny, Halmstad, Kristina Thorngren-Jerneck, Lund, Paul Uvebrant, Göteborg, Lena Westbom, Lund.

Undertecknarna är läkare inom barnneurologi, barnhabilitering och barnpsykiatri/neuropsykiatri.

Skolläkare och skolpsykiatrer i Stockholm:

Vi vet hur viktig en riktig diagnos är för barn med neuropsykiatriska svårigheter

II Med anledning av den debatt som pågått under hösten, och som igångsattes av Eva Kärfve med många märkliga uttalanden, vill vi skolläkare och skolpsykiatrer i Stockholm ge några synpunkter.

Det vi läst i flera insändare denna höst visar att Kärfve inte känner till mycket om verkligheten utan stirrar sig blind på enstaka detaljer, som t ex benämningar, procenttal etc. Allt detta är ganska oviktiga uppgifter.

Barnens svårigheter det väsentliga

De svårigheter som utmärker de barn som får diagnoser som DAMP, ADHD m fl är de väsentliga i sammanhanget. Det är just symtomen som ligger till grund för diagnoserna, vilka grundar sig på en beskrivning av symtomen – t ex brister i uppmärksamhet, koncentration och perception, överaktivitet, motoriska svårigheter, inlärningssvårigheter etc.

Det är egentligen oviktigt vad det kallas. Det viktiga är att dessa barn och deras familjer samt inte minst omgivningen – i vårt fall skolan – får kunskap om barnets svårigheter och hur man bäst hjälper barnet.

Vikten av en riktig diagnos

Vi som arbetar »på fältet« och ser hur illa dessa barn far på grund av en oförstående omgivning vet också hur viktig en riktig diagnos är. Än idag betraktas alltför många av dessa barn som dåligt uppfostrade eller »det är nog problem hemma« osv.

Barn med dessa svårigheter förekommer överallt, i alla samhällsskikt, flickor såväl som pojkar. I majoriteten av fallen är föräldrarna mycket bra och kompetenta, men de känner sig ofta misstänkliggjorda av synsätt som Kärfves. Hennes inträde på arenan hjälper inga barn. Vi skolläkare i Stockholmstrakten träff

far *alla* barn i regionen. Vi har därför en gedigen kunskap om verkligheten i skolan.

Förtjänar bättre än höstens häxjakt

Till sist vill vi bara nämna att Christopher Gillberg lagt ner ett oerhört arbete för att öka kunskapen och förståelsen inom detta område.

Han förtjänar bättre än denna häxjakt som pågått under hösten, en skendebatt som förs av en eller några enstaka personer som är dåligt insatta i verkligheten och vilkas syften verkar vara mer av personlig aversion mot Gillberg än att utveckla kunskap och förståelse för barn med neuropsykiatriska svårigheter.

Katarina Karlebo-Bergren för skol-

läkare och skolpsykiatrer i Stockholm; *Gunnar Arhammar, Kristina Tjernström-Arhammar, Erik Belfrage, Monika Bukowska Jacobsson, Ann-Charlotte Diderichsen-Hult, Mats Eriksson, Monica Granath, Per Henriksson, Marie Jansson, Inger Karlsson, Hellen Lundvall-Överby, Anna Paues*

Brist på psykologisk behandlingsmetod vid neuropsykiatrisk funktionsstörning

II I Läkartidningen 49/00 (sidorna 5827-8) anklagar Magnus Kihlbom mig för att stå för en »föräldrad uppfattning om sambandet mellan kropp och själ: hjärnans utveckling som helt skild från den psykologiska och emotionella utvecklingen«. Självfallet gör jag inte det – och jag har personligen aldrig hört någon annan göra det heller.

Många barn mår dåligt – av olika skäl

Många barn idag mår dåligt av miljöskäl – av stress, av för lite kontakt med sina föräldrar, av att föräldrarollen urholkats så att många föräldrar inte vågar vara föräldrar längre, och i värsta fall av svek, misshandel och incest.

Men det finns också en stor grupp barn som mår dåligt i dagens samhälle av skäl som ligger hos barnet självt. Till denna grupp räknas först och främst barn med ADHD/DAMP, Tourettes syndrom, Aspergers syndrom och autism – vanligen sammanfattade under begreppet neuropsykiatriska funktionsstörningar.

Att det någon gång kan förekomma fall som innefattar båda bakgrundsfaktorerna samtidigt är olyckligt men inte osannolikt – likväl som det kan göra så vid diabetes och Downs syndrom. Det förefaller mig inte heller osannolikt att ADHD-diagnosen någon gång använts felaktigt när det egentligen handlat om koncentrationssvårigheter av psykogen orsak (även om jag är övertygad om att det motsatta förhållandet är betydligt vanligare).

DAMP-diagnos bättre än ADHD-diagnos

Av detta skäl är enligt min uppfattning DAMP-diagnosen betydligt bättre än ADHD-diagnosen genom att den snävar in gruppen genom kraven på perceptionsstörningar och motoriska svårigheter.

Under många år har föräldrar till barn med olika neuropsykiatriska funktionsstörningar blivit negativt, för att inte säga föraktfullt, bemötta i vården – och inte sällan anklagade för att vara orsak

till barnets svårigheter. Idag är det föräldrar till barn med DAMP/ADHD som sitter på de anklagades bänk. För tjugo år sedan var det föräldrar till autistiska barn.

Olika bakgrundsfaktorer

Varför är det då så viktigt att skilja biologiska bakgrundsfaktorer från psykologiska? Frånsett att det lättar på föräldrarnas skuld känslor är det viktigt ur behandlingssynpunkt. När det gäller neuropsykiatriska tillstånd har exempelvis tolkande psykodynamisk terapi i stort sett varit verkningslös – väl dokumenterat både av patienter och anhöriga.

Orsakerna till detta är förmodligen många – konkreta tänkande och svårigheter med symboliskt tänkande, brist på fantasi, svårigheter med det inre språket, svårigheter att verbalisera, svårigheter i ömsesidiga relationer och svårigheter att hantera känslor.

Fenomenologiska och dynamiska tolkningar kan i detta sammanhang dessutom vara direkt farliga – framför allt om de är felaktiga. Det har alltför många föräldrar under årens lopp fått erfara – inte minst föräldrar till barn med Tourettes syndrom som mer än en gång blivit misstänkta för incest genom barnets tvångsmässiga upprepningar av obscena och sexuellt laddade ord. Tyvärr har ofta även kognitiv terapi varit ett misslyckande – vilket förmodligen har att göra med att många människor med denna typ av problem mera styrs av impulser än av kognitiva processer.

Det mest tragiska är emellertid att såväl barnpsykiatrin som vuxenpsykiatrin idag helt saknar effektiva psykologiska behandlingsmetoder vid neuropsykiatriska funktionsstörningar. Förhoppningsvis vill även Magnus Kihlbom medverka till att sådana kan utvecklas i framtiden.

Lennart Lindqvist

leg psykolog och förälder till ett barn med neuropsykiatrisk problematik, Kalmar

Intellektuellt ohederlig begreppsblandning

II De goda medicinska artiklarna i Läkartidningen får en tvivelaktig relief om inte det dåliga undviks. Jag tänker på Läkartidningens uppmärksamhet gentemot författaren fil dr Susanna Ehdin, framför allt genom den omfattande intervjun i 23/99 (sidorna 2884-8), samt polemik nyligen.

Alternativ medicin

Enligt mitt förmenande är det intressant att Läkartidningen tar upp det som brukar kallas alternativ medicin liksom traditionell medicin och folkmedicin, där analys av urgammal erfarenhet kan leda till nya aspekter inom naturvetenskapligt grundad medicin av idag, med malariamedlet artemisinin som gott exempel.

Varje påstående måste beläggas

Att däremot blanda trosbetingade behandlingsprinciper med naturvetenskapligt grundad medicin är intellektuellt ohederligt.

Om så sker blir Läkartidningen på längre sikt ointressant för forskningsintresserade kolleger, som i handledarskap ständigt måste påpeka att varje påstående måste beläggas med hänvisning till välkontrollerade publicerade arbeten eller till egna samstämmiga och reproducerbara data.

Jag menar att den nämnda intervjun gjorde sig skyldig till en sådan begreppsblandning som alltså genom att den publicerades indirekt legitimerades av Läkartidningen.

Ola Sköld

leg läkare, professor, Uppsala